

POLOŽAJ ŽENSK SKOZI ČAS

Zgodovina

Raziskovalna naloga

Vita A. Wilfan, Lara Zadavec, Larisa Modrić
1. Letnik

Mentorica: Prof. Eva Ravbar

Ljubljana, 2022

Gimnazija Šentvid, Ljubljana

Kazalo vsebine

1. UVOD	6
2. TEORETIČNI DEL	6
2.1. POLOŽAJ ŽENSK SKOZI ČAS	6
2.1.1. PRASKUPNOST	6
2.1.1.1. Kamena doba.....	6
2.1.1.2. Doba kovin.....	6
2.1.2. STARI EGIPT	6
2.1.2.1. Izobraževanje	7
2.1.2.2. Področje delovanja.....	7
2.1.2.3. Pravice žensk v Starem Egiptu.....	7
2.1.2.4. Poroka	7
2.1.3. GRČIJA.....	7
2.1.3.2. Družina.....	7
2.1.3.3. Poroka	8
2.1.3.4. Ločitev	8
2.1.3.5. Javno življenje.....	8
2.1.4. RIM	8
2.1.4.1. Vzgoja in izobrazba	8
2.1.4.2. Družina.....	8
2.1.4.3. Poroka	9
2.1.4.4. Javno življenje.....	9
2.1.5. SREDNJI VEK	9
2.1.5.1. Vzgoja in izobrazba	9
2.1.5.2. Javno življenje.....	9
2.1.5.2.1. Kmečke žene	9
2.1.5.2.2. Mestne žene.....	10
2.1.5.3. Družbeno življenje	10
2.1.5.4. Zakon	10
2.1.5.5. Cerkev	10
2.1.6. DEVETNAJSTO STOLETJE.....	10
2.1.6.1. Izobrazba.....	10
2.1.6.2. Družina in delo.....	10
2.1.7. ŽENSK V 20. STOLETJU	11
2.1.7.1. Izobrazba.....	11
2.1.7.2. Družina in delo.....	11
2.1.7.3. Javno življenje.....	11

2.1.8. ŽENSKÉ V 21. STOLETJU	11
2.1.8.1. Izobrazba.....	11
2.1.8.2. Družina in delo.....	11
2.1.8.3. Javno življenje.....	12
2. 2. VALI FEMINIZMA	12
2.2.1. FEMINIZEM	12
2.2.2. PRVI VAL	12
2.2.3. DRUGI VAL.....	13
2.2.4. TRETJI VAL.....	13
2.2.5. ČETRTI VAL	14
2. 3. FEMINIZEM DANES	16
3. EMPIRIČNI DEL	16
3.1. ANALIZA ANKETE.....	17
4. ZAKLJUČEK.....	23
5. VIRI IN LITERATURA.....	24
6. KAZALO TABEL	24
7. PRILOGE	25
PRILOGA 1: Anketni vprašalnik.....	25

SEZNAM PRILOG

PRILOGA 1: Anketni vprašalnik.....	25
------------------------------------	----

POVZETEK

Odločile smo se za raziskovalno nalogo o feminizmu, saj se nam je zdelo, da se nas ta tema dotika. V nalogi smo raziskovale položaj žensk skozi čas, od prazgodovine do 21. stoletja, poznavanje feminizma med dijaki, kar smo raziskale z anketo ter pravice žensk skozi čas. Raziskale smo tudi 4 vane feminizma ter feminizem v zadnjih parih letih. Teoretični del smo raziskale predvsem po internetnih virih. Izvedle smo tudi anketo med dijaki o poznavanju feminizma. Anketo smo nato analizirale in na podlagi rezultatov ter raziskanega dela ovrgle oziroma potrdile hipoteze.

Ključne besede: feminizem, položaj žensk, enakopravnost, poznavanje feminizma, pravice žensk.

1. UVOD

Feminist je vsak, ki prepozna enakopravnost in popolno človečnost žensk in moških.
- Gloria Steinem (Goodreads, 2022)

Za raziskovalno nalogo o položaju žensk in feminizmu smo se primarno odločile, ker smo vse ženske in se nam zdi, da se o tej temi premalo govori. Želele smo več raziskati o feminizmu ter o količini znanja, ki jo imajo dijaki o tej temi. Namen te raziskovalne naloge je raziskovanje poti k enakopravnosti žensk skozi čas, ter ozaveščanje o še zmeraj obstoječih neenakopravnostih žensk v 21. stol.

Raziskovalna naloga obsega pregled položaja žensk v družbi skozi čas, štiri vale feminizma in feminizem v sodobnem času. V okviru raziskovalne naloge smo med dijaki izvedle anketo o poznavanju feminizma. Rezultati te ankete so povzeti in obrazloženi v tej raziskovalni nalogi.

Za raziskovalno nalogo smo postavile naslednje hipoteze:

1. Delo se je skozi zgodovino delilo po spolih.
2. Ženske smo danes v teoriji enakopravne v praksi pa ne.
3. Polovica dijakov pozna vsaj eno žensko gibanje v 20. stol.
4. Dijakinje o feminizmu vejo več kot dijaki.
5. Danes se ženske borijo za drugačne pravice kot so se v preteklosti.

2. TEORETIČNI DEL

2.1. POLOŽAJ ŽENSK SKOZI ČAS

2.1.1. PRASKUPNOST

2.1.1.1. Kamena doba

V kameni dobi se ljudje še niso razlikovali v smislu različnega vrednotenja glede na spol. Moški in ženske so bili enakopravni in enakovredni. Vloga žensk je bila s strani moških zelo spoštovana. Naloge žensk v zgodnji kameni dobi so bile nabiralništvo, skrb za otroke, skrb za ogenj ter priprava hrane. V prazgodovinskih skupnostih je bilo tudi značilno, da so delovale določene moralne norme, kot so medsebojna pomoč, spoštovanje in resnicoljubje. V neolitski dobi je prevladal matriarhat kar pomeni, da so v družini ženske prevzele vodilno vlogo, otroci pa so po njih dobivali vzdevke ali priimke. (Brodnik, Jernejčič, Zgaga, 2010)

2.1.1.2. Doba kovin

V dobi kovin je prišlo do nastanka poklicev kot so rudar, trgovec, kovač, talivec ipd. S tem so se zaradi večje telesne moči ukvarjali moški, kar jim je omogočilo postopno uveljavitev patriarhata. Ženske so tako ostale doma in skrbele za družino, moški pa so prevzeli skrb za pridobivanje sredstev za preživljanje družine. (Petrovič, 2008)

2.1.2. STARI EGIPT

V starem Egiptu so žensko in moškega obravnavali enakovredno. Ženske so tu imele veliko večjo družbeno vlogo kot kasneje v zgodovini. Tako pri ženski kot pri moškem je bil družbeni položaj odvisen od razredne pripadnosti in ne od spola. Ženske so si naziv oz. položaj priborile na 3 načine: s poroko, dedovanjem ali z religioznim udejstvom. Žene faraonov so živele razkošno življenje in če je bil vladar šibek, so namesto njega dejansko one vodile državo. Kljub temu da so bile v

starem Egiptu ženske v veliki meri izenačene z moškimi, pa so bile v nekaterih stvareh ženske vseeno drugače obravnavane od moških. (Vehovar, 2008)

2.1.2.1. Izobraževanje

V izobrazbi se je kazala prva razlika. Ženske so se v primerjavi z moškimi šolale doma, skrbele so za mlajše sestre in brate ter se s tem pripravljale na vlogo matere. Medtem so v kraljevih in tempeljskih ustanovah delovale šole za pisarje, ki so bile samo za dečke, saj iz zgodovinskih virov ni znano, da bi se v njih izobraževala tudi dekleta. Poleg tega tudi ni dokazov za formalno izobrazbo deklet; če so nekatera znala pisati, so bile to princeze oziroma dekleta pismenih mater iz višjega družbenega razreda. (Vehovar, 2008)

2.1.2.2. Področje delovanja

Moški so delovali predvsem v javni sferi, medtem ko so ženske večinoma delovale v zasebni. V starem Egiptu do razlikovanj med delovanjem moških in žensk ni prihajalo z namenom omalovaževanja žensk, to je bil le rezultat prostovoljne družbene delitve dela. Ženske so v veliki večini prevzemale nalogo skrbeti za gospodinjstvo in družino.

V starem Egiptu so ženske lahko opravljale vse poklice, če so to hotele. Edina prepreka je bila, da zaradi njihove skromne izobrazbe niso bile dovolj kvalificirane za višje položaje. Kljub temu je nekaterim ženskam v starem Egiptu uspelo zasesti višje položaje. Izven domačega gospodinjstva so se ukvarjale predvsem z mletjem žita, peko, predenjem in tkanjem (tkali so tudi nekateri moški). Pogosto so sodelovale v glasbi in plesu. Manj pogosto so varile pivo, pripravljale in kuhale meso, se ukvarjale z rokodelstvom in poljedelskimi aktivnostmi. (Vehovar, 2008)

2.1.2.3. Pravice žensk v Starem Egiptu

V starem Egiptu v javnem življenju in na sodiščih ni bilo diskriminacije med spoloma. Za oba spola so veljala enaka pravila, ženska je imela popolnoma enake pravice kot moški. Ženska je lahko dedovala, bila lastnica zemlje, premičnin, služabnikov, sužnjev in živine. Lahko je sklepala pravne posle, bila stranka ali priča v sodnih postopkih, posvojila otroke, osvobajala sužnje, nastopala kot pogodbeni partner pri poroki, ločitvi ali drugih sporazumih. Vse to je lahko storila v svojem imenu brez moškega ob sebi. Njena dolžnost pa je bila, tako kot od vsakega državljana, opravljati tlako. Seveda se je opravljanje tlake med moškimi in ženskami razlikovalo. Moški so opravljali fizično napornejša dela na polju ali na gradbišču (piramide), medtem ko so ženske morale mleti žito, variti pivo in plesti košare. (Bornšek, 2014)

2.1.2.4. Poroka

Ženske nikoli niso bile prisiljene v poroko. In tudi če niso bile poročene so imele še vedno isti družbeni status kot vsi ostali prebivalci. Kljub temu da poroka ni bila obvezna, se je večina deklic poročila že zelo zgodaj v starosti od 10 do 11 let, njihov partner pa praviloma ni smel biti starejši od nje za več kot dve leti. (Bornšek, 2014)

2.1.3. GRČIJA

3.1.3.1. Vzgoja in izobrazba

Mati je bila tista, ki je skrbelo za otrokov razvoj in vzgojo, preden je otrok šel v šolo. Ko sta se razvoj in vzgoja otroka nadaljevala v šoli, so deklice ostale doma, dečki pa so odšli v šole. Samo deklice iz premožnih družin so imele učitelje, ki so jih učili brati in pisati. Vse deklice pa so znale presti, tkati in gospodinjiti, saj so to znanje prevzele od svojih mater. (Jerič, 2015)

2.1.3.2. Družina

Na začetku starogrške civilizacije so ženske uživale velik ugled. Moški je sicer imel vodilno vlogo, vendar ženske niso bile odrinjene povsem na stran družbe. Z razvojem starogrške civilizacije pa se je

vpliv žensk v družbi zmanjševal, s tem pa so se slabšale vloge žensk v starogrški družbi. Proti koncu starogrške dobe je bilo že tako, da je zakonska zveza dala očetu vlogo družinskega poglavarja. Glavna vloga ženske je bila zakonito rojevanje otrok. Poleg tega je še skrbel za hišo, gospodinjstvo, moža in otroke, ko moža ni bilo doma, pa je lahko nadzirala tudi domače sužnje. (Jerič, 2015)

2.1.3.3. Poroka

Ženske so bile pripravljene za poroko takoj, ko so vstopile v puberteto. To je bilo med 12 in 13 letom. Poročile so se takoj po puberteti (14-18 let) z moškim, ki je bil star slabih 40 let. Ženska ni imela pravice odločati, ali se hoče s tem moškim poročiti ali ne, saj je bila vedno pod oblastjo nekega moškega. Do poroke pod očetovo oblastjo, po poroki je bila last moža. (Banko, 2016)

2.1.3.4. Ločitev

V stari Grčiji je bila ločitev zakonsko urejena tako, da se je mož lahko ločil od žene. Ženska za razvezo zakona sama ni mogla zaprositi. Lahko je zahteval ločitev le njen oče, ki je menil, da je našel primernejšega partnerja. Razlogi za ločitev so bili po navadi nezmožnost žene imeti potomce ali prešuštvovanje. Če je ženska ostala sama, je bil za njo odgovoren najbližji družinski član moškega spola. Ob ločitvi je mož imel pravico vzeti vse otroke, ki sta jih imela skupaj, in bivši ženi najti novega partnerja. (Banko, 2016)

2.1.3.5. Javno življenje

Ločitev spolov je bila izražena tudi prostorsko. Moški so večino časa preživeli v lepih javnih stavbah, medtem ko so ženske svoj čas preživljale v stanovanjskih objektih, ki so bili temni, umazani in nezdravi. Ženske so bile izključene iz javnega življenja tudi tako, da so po nakupih hodili moški ali pa za to izbrani sužnji. Bile so izključene iz agore - mestnega središča, kjer so stari Grki odločali o javnih zadevah. Tudi doma so se morale zadrževati v sobah, ki so bile odmaknjene od ceste oziroma drugega javnega prostora, z možem so redkokdaj jedle skupaj. V primerih, ko so moža obiskali prijatelji, žene in hčere niso smele biti zraven. Niso smele gledati komedij, olimpijad in se pogovarjati z drugimi moškimi. Kljub vsem tem izključitvam in prikrajšanosti so se ženske lahko udeleževale verskih obredov, med sabo so se lahko obiskovale in si ogledale tragedije (le redko). Čeprav so se stari Grki do žensk obnašali skoraj tako kot do sužnjev, so se kljub temu zavedali, da je žena pomemben člen v družini. (Banko, 2016)

2. 1. 4. RIM

2.1.4.1. Vzgoja in izobrazba

Deklice so bile vajene ubogati, biti pohlevne in presti volno. Zgodaj so jih naučili kuhati, tkati in presti. Učili so jih plesati, slikati in peti. V šolah so bili do dvanajstega leta razredi mešani, potem pa so dečki nadaljevali s šolanjem na kompleksnejših stvareh kot je rimska zgodovina, medtem ko so deklice so izobrazbo nadaljevale doma z zasebnimi učitelji, kjer so se učile o književnosti predvsem pesništvu v dveh jezikih grščini in latinščini. Iz revnejših družin so otroci navadno znali le brati in pisati. (Jerič, 2015)

2.1.4.2. Družina

Družina je v Rimu takrat predstavljala tudi služinčad, sužnje, hišo in dvorišče. Na kratko vse kar je bilo v lasti družine. Glava družine je bil oče vsi ostali pa so bili brezpravni, moški je imel nad družino sodno oblast in pravico kaznovati. Kljub temu da ženska ni bila služabnica v hiši vendar kot gospodarica. Zadolžena je bila za nadzor nad hišo in prednje na predilnem vretenu. Žensko so imeli za nesposobno imeti oblast nad sabo ali komu koli drugim, bili so prepričani da ženska ni bila zmožna vodenja in ukazovanja. Posledica tega je bila da ženske noben ni spoštoval. Njihova temeljna dolžnost je bila rojevanje otrok in varovanje hiše. V 2. stoletju pa se je vse spremenilo. Položaj žensk se je spremenil. Mati je dobila pravico da so je otroci spoštovali kot očeta, nekatere žene so se ločile in

živele svobodno kot moške. V obdobju cesarstva je počasi začela izginjati oblast moža nad ženo, matere so se začele izogibati materinskim dolžnostim ter se začele lotevati moških opravil. Vključevale so se v družbo, pridruževale so se možem na gostijah, začele so se ukvarjati s športom. Za razliko od Grkinj so Rimljanke jedle s svojimi možmi. Na začetku so sedelo ob moževih nogah, a ko so si spremenile položaj v družbi so tudi one ležale ob možu na tleh pa so sedeli otroci. Po ureditvi še vedno niso imele političnih pravic, to je pomenilo, da niso mogle služiti v vojski, opravljati magistrature ali sodniške funkcije, to je veljalo za vse ženske tudi cesarice. A je vpliv bil kdaj tako velik da so se močno približale položaju cesarja. (Jerič, 2015)

2.1.3.3. Poroka

Ženska je tako kot pri Grkih prešla iz oblasti očeta, pod oblast moža. Deklica je bila stara 10, ko se je zaročila s partnerjem, ki ji ga je izbral oče. V zgodnejšem obdobju so imeli oni popoln oblast nad žensko. (Zatezalo, 2008)

3.1.3.4. Javno življenje

V zgodnjem obdobju so bile ženske večino časa doma in so skrbela za gospodinjska opravila. Veljal je patriarhat. Ženske so po antičnem mišljenju spadale za privatno sfero. V poznem obdobju pa so ženske začele verjeti, da se lahko primerjajo z moškim. Zato so se poglobljale v glasbo, književnost, znanost, pravo, filozofijo in tudi s športom. Nekatere so se ukvarjale tudi s kakšnim poklicem vendar na splošno tega niso opravljale. Tudi v tem času, ko so dosegle neko enakovrednost so še vedno raje ostajale doma. (Zatezalo, 2008)

2.1.5. SREDNJI VEK

2.1.5.1. Vzgoja in izobrazba

Kot male so jih naučili, da morajo biti tihe, čedne, ubogljive in poslušne. Majhna dekleta so naučili, da niso smela poskakovati ali tekati naokoli, ampak da so mogla hoditi počasi in delati kratke korake. Niso se smela ozirati levo in desno ampak so morale oči imeti povešene. V kmečkem okolju so vzgajali in izobraževali deklice na področju, ki se nanaša na dom in družino, medtem ko so v mestu ženske naučili določeno obrt s katero so se ukvarjali v družini. Bile so dejavne predvsem v prehranski dejavnosti kot krčmarice, branjevke, pekarice ipd. Nekatere so bile izobražene v stroki svojih možev. To so bile predvsem žene trgovcev, ki so znale tudi brati, pisati in šteti saj so si zaradi bogastva lahko privoščili zasebnega učitelja. Edine pismene ženske poleg trgovk so bile nune, te so živele v samostanu in tam učile tudi druge ženske branja in pisanja. Izobrazba plemkinj je bila malce drugačna kot izobrazba žensk nižjih slojev. Naučili so jih plesa in igranja na inštrumente, potem pa so jih naučili tudi organizacije in vodenje gospodinjstva. Nato je sledila še etika. V šole so hodili le dečki, tam se niso učili pisati ker je pisanje veljalo za fizično delo, ki je bilo manj vredno. Malo žensk je bilo res izobraženih a na koncu srednjega veka jih je bilo še vedno več kot moških. (Nimac, 2015)

2.1.5.2. Javno življenje

Med družbenimi razredi so bile očitne razlike, tudi vloga ženske se je razlikovala.

2.1.5.2.1. Kmečke žene

Kmečke žene so gospodinjele in rojevale. Kmečka opravila so se delila po spolih, moški so opravljali fizično težja opravila od žensk. Ženske so vrtnarile, nadzorovale gospodinjstvo, skrbela za otroke in delala ročna dela (preja, tkanje). Moški pa so orali, sejali in skrbeli za večje živali. (Gantar, 2007)

2.1.5.2.2. Mestne žene

Naloga mestnih žen je da so kuhale, gospodinjile, prale, rojevale, vzgajale otroke, vse tekstilne dejavnosti. Izven hiš se niso pogosto pojavljale, tam se je udeleževal in uveljavljal samo moški. (Gantar, 2007)

2.1.5.3. Družbeno življenje

Ženske so spodbujali, da se odrečejo javnemu življenju, zapirali so jih v hiše. Ženska se skozi okno ni smela pogledati saj bi jo lahko zaradi tega oklicali za grešnico, če bi jo videli. V družbi naj bi se ženska obnašala primerno in sramežljivo, zato so plesalke in pevke smatrali kot nevarne ženske. Ženske se tudi oblačiti niso smele vpadljivo, ampak skromno, če so ženske prevel izstopale iz okolja so bile obtožene čarovništva, kar je vodilo v smrt. Tako je bilo v srednjem veku pogubljenih na tisoče žensk. (Petrovič, 2008)

2.1.5.4. Zakon

Z zakonom je mož nad žensko prevzel oblast. Bile so vzgojene, da postanejo zveste in podrejene možu. Mož jo je lahko kaznoval ali discipliniral. Nasilje moža nad ženo tako takrat ni bilo nič nenavadnega. Pri prešuštvovanju se je vedno govorilo o posledicah za ženske, moškemu pa se je vedno pogledalo skozi prste. Poroka je v tistih časih postal zakrament, zato sta se za poroko morala strinjati oba ženin in nevesta, a je bila odločitev še vedno nekako v rokah staršev. Poročile so se lahko že pri dvanajstih letih, fantje pa pri štirinajstih. Mož je bil ženin varuh za njo je skrbel in z njo upravljal. (Petrovič, 2008)

2.1.5.5. Cerkev

Duhovščina naj bi širila negativen odnos do ženske in jo odrinila na stran, ker Sveto pismo razlaga moško prevlado v Stari in Novi zavezi. V očeh cerkve je bilo tako, da mož vlada ženi, ona pa ga brezpogojno posluša. Podoba ženske je bila vseeno razdvojena. Po eni strani žensko primerjajo z Evo, ki je človeštvo zapeljala v greh, po drugi strani pa jo primerjajo z Marijo in njeno popolno materinsko podobo. (Nimac, 2015)

2.1.6. DEVETNAJSTO STOLETJE

Na začetku 19. stol. so imele ženske v zahodni družbi bistveno manj svobode in pravic, ki jih na področjih pravnega, političnega in socialnega življenja dandanes jemljemo za samoumevne. Začetki industrializacije, vzpon srednjega razreda in selitve v urbano okolje so zelo spremenili življenje v okolju. (encyclopedia.com, 2022)

2.1.6.1. Izobrazba

V 19. stol. Je bila izobrazba za žensk namenjena predvsem temu, da bi ženske postale boljše žene in mame. To je pomenilo, da je bila večina izobrazbe osredotočena na izboljšanje veščin, ki so izboljšale možnosti za dobro poroko. Za dekleta v premožnih družinah so učne ure obsegale učenje igranja glasbenega instrumenta, družbene etikete ter jezikov, kot je Latinščina. Redkeje so se lahko učile znanstvenih predmetov, kot je matematika.

Takšne izobrazbe pa niso prejele vse mlade ženske. Dekleta iz družin delavskega razreda, so bila pogosto neizobražena, če pa so prejela izobrazbo je bila le ta omejena na osnovne veščine, kot so branje, pisanje, osnove računstva in gospodinjskih veščin. Očitno je bilo tudi pomanjkanje šol, ki bi sprejemale dekleta, saj je bilo leta 1864 v Veliki Britaniji le 12 javnih osnovnih šol za dekleta. (Newham College, 2022)

2.1.6.2. Družina in delo

Tradicionalno so ženske v 19. stol. vodile gospodinjstvo in vzgajale otroke. (Schwarzkopf, 1999) Poklicno so bile ženske lahko medicinske sestre, tajnice ali učiteljice.

Ideja je bila, da ženske ostanejo odvisne od moških: najprej kot hčerka kasneje kot žena. Ko so bile enkrat poročene so se zelo težko ločile od moških. Ko sta bila enkrat ločena so otroci postali moževa last, lahko je ženski tudi prepovedal, da bi kdaj videla svoje otroke. (Spartacus Educational, 2022)

2.1.6.3. Volilna pravica

V drugi polovici 19. stol. Se je več generacij sufražetk zavzemalo za to, da bi ženskam zagotovile volilno pravico. (National archives, 2022)

2.1.7. ŽENSKÉ V 20. STOLETJU

2.1.7.1. Izobrazba

V tridesetih letih 20. stol. So ukinjali žensko izobraževanje, zaradi pomanjkanja dela, ki je moralo biti najprej na razpolago moškemu. (Leskovšek, 2004) Skupaj s prvim valom feminizma je bilo ženskam v Ameriki omogočeno nadaljevanje v višje univerzitetno izobraževanje. (Wood, 2009) Ženske so bile pogosto izobraževane drugače, kot moški, za poklice, ki so bili šteti, kot primerni za ženske. (Graves, 2016) To so bili poklici, kot na primer tajnica ali novinarka. (Wood, 2009)

2.1.7.2. Družina in delo

Z naraščanjem zaposlovanje, so se začele ženske iz zasebnega okolja v čedalje večjem številu pojavljati v javnosti, a so bile še vedno diskriminirane. (Gabič & Režek, 2011) Proces zagotavljanja enakih pravic je bil najbolj počasen prav pri zaposlovanju žensk, boj za uresničitev načela enakega plačila za enako delo in za dostop do poklicev, ki so bili kot moška domena ženskam težko dosegljivi, pa marsikje traja še danes. (Gabič & Režek, 2011) Še vedno pa so bile ženske več ali manj gospodinje.

V šestdesetih in sedemdesetih letih so nastopale proti obremenitvi, ki jo je od ženske zahtevala družba, ker je morala izpolnjevati dolžnosti doma in v službi. Ta problem se še vedno pojavlja tudi v 21. stoletju.

2.1.7.3. Javno življenje

V obdobju med obema vojnama je veliko držav uzakonilo žensko volilno pravico: do leta 1945 je bilo takšnih držav že več kot 30. (Gabič & Režek, 2011) Kot zanimivost lahko omenimo, da je med zadnjimi volilno pravico uzakonila Švica, leta 1971.

Znova se je prebudilo gibanje za ženske pravice, ki so poudarjale povezanost enakega položaja in pravic žensk v zasebnem in javnem življenju. Čeprav so jim povojne ustave in zakoni zagotavljali enakost po spolu. (Gabič & Režek, 2011)

2.1.8. ŽENSKÉ V 21. STOLETJU

2.1.8.1. Izobrazba

Izobrazba žensk je že nekaj časa priznana kot osnovna človekova pravica. (Google Books, Women Education in 21st Century, 2022) Milijone žensk po svetu ima še zdaj meje kar se tiče izobrazbe. (21st century challenges, 2022) V nobeni družbi še danes ženske ne uživajo v istih priložnostih kot moški: delajo več, plačane so manj.

2.1.8.2. Družina in delo

V 21. stol. Se je vloga ženske v družbi spremenila, še vedno pa se ženske srečujejo s številnimi predsodki. Ženska gibanja so vedno bolj uspešna pri zahtevah do pravice zaposlitve na vseh delovnih mestih in do enakega plačila za enako delo. (Gabič & Režek, 2011) Ženske postajajo ekonomsko neodvisne. V razvitem svetu se je spremenil tradicionalni pogled na žensko kot na

podrejeno osebo v partnerskem odnosu. Zaradi razbremenjenosti pri domačem delu, so se začele ženske bolj uveljavljati v širši družbi.

2.1.8.3. Javno življenje

Ženske so v javnem življenju popolnoma enako uveljavljene, kot moški. Število žensk v večini evropskih parlamentov se povečuje. Ženske zasedajo tudi visoke položaje v politiki in gospodarstvu.

2. 2. VALI FEMINIZMA

2.2.1. FEMINIZEM

Feminizem je raznolika zbirka socialnih teorij, političnih gibanj in moralnih filozofij, pretežno motiviranih z izkušnjami žensk, posebej v socialnem, političnem in ekonomskem kontekstu. Kot socialno gibanje se feminizem v prvi vrsti osredotoča na zmanjšanje in izničenje neenakosti med spoloma in promoviranje pravic, interesov in zadev žensk v družbi (Wikipedia, Feminizem, 2022).

2.2.2. PRVI VAL

Koncept "valov feminizma" se je prvič pojavil v poznih šestdesetih letih prejšnjega stoletja kot način za razlikovanje nastajajočega ženskega gibanja v tistem času od prejšnjega gibanja za pravice žensk. (Pruitt, 2022) Veliko ljudi je mnenja, da obstajajo le trije valovi feminizma. Uradno, pa naj bi bili vseeno štirje.

Feminizem prvega vala je bilo obdobje feminističnega delovanja in misli, ki se je pojavilo v 19. in začetku 20. stoletja. Osredotočil se je na pravna vprašanja, predvsem na zagotavljanje volilne pravice žensk (Wikipedia. First-wave feminism, 2022). A v prvem valu feminizma se niso borili le za volilno pravico belih žensk, ampak tudi za enake možnosti izobraževanja in zaposlitve ter za pravico do lastnine. (Grady; Vox, The waves of feminism, and why people keep fighting over them, explained, 2022)

Prvi val se začne s konvencijo Seneca Falls iz leta 1848. Tam se je skoraj 200 žensk srečalo v cerkvi, v severnem delu New Yorka, da bi razpravljale o družbenem, civilnem in verskem stanju ter pravicah žensk. Sprejele so seznam dvanajstih resolucij, ki pozivajo k določenim enakim pravicam, po dolgi razpravi, tudi vključno z volilno pravico. Vse skupaj sta organizirali Lucretia Mott in Elizabeth Cady Stanton, ki sta bili aktivni abolicionistki. (Grady; Vox, The waves of feminism, and why people keep fighting over them, explained, 2022) Kaj pa je abolicionizem? To je bilo gibanje v ZDA od leta 1830, ki se je predvsem iz verskega prepričanja prizadevalo za takojšnjo odpravo suženjstva v južnih državah. (Wikipedija, Abolicionizem, 2022) Takrat je bilo, žensko gibanje trdno povezano z abolicionističnim gibanjem.

Odstavek 15. amandmaja iz leta 1870, ki je temnopoltim moškim podelil volilno pravico, je postal spodbuda, ki je politizirala bele ženske in jih spremenila v sufražetke. (Grady; Vox, The waves of feminism, and why people keep fighting over them, explained, 2022) Sufražetke so bile pripadnice gibanja za volilno pravico in enakopravnost žensk. (Fran. Geslo: sufražetka, 2022) Volilna pravica žensk je s svojo zakonodajno zastopanostjo predstavljala spremembo paradigme, pri kateri ženske ne bi bile več obravnavane kot drugorazredne državljanke brez glasu. Sprva je bila volilna pravica obravnavana kot nižja prioriteta, Francoska revolucija je pa to pospešila. Leta 1793 je bila ustanovljena Družba revolucionarnih republikanskih žensk, ki je prvotno vključila volilno pravico na svoj dnevni red. (Wikipedia, Feminism, 2022) Prva država, kjer so ženske dobile volilno pravico, je bila Nova Zelandija leta 1893, leta 1902 pa tudi v Avstraliji. Konec prve svetovne vojne, leta 1918, so ženske lahko volile tudi v večini skandinavskih in srednjeevropskih držav, pa tudi v Kanadi ter v večini republik Sovjetske zveze. V ZDA so volilno pravico dobile leta 1920. Na območju današnje Slovenije so ženske lahko prvič volile leta 1945, v Švici pa še kasneje, šele leta 1971. (Infodrom. Volilna pravica žensk, 2015)

2.2.3. DRUGI VAL

Feminizem drugega vala je bilo obdobje feminističnega delovanja, ki se je začelo v Združenih državah v zgodnjih šestdesetih letih in je trajalo približno dve desetletji. Hitro se je razširil na zahodni svet, s ciljem povečati enakost žensk z zahtevanjem več kot volilne pravice. Feminizem drugega vala je zajel širši nabor vprašanj: spolnost, družino, delovno mesto, reproduktivne pravice, dejanske neenakosti in pravne neenakosti. Opozoril je tudi na problematiko nasilja v družini in posilstva v zakonu, ustanovil centre za pomoč in zavetišča za ženske ter uvedel spremembe različnih zakonov.

Drugi val feminizma v Združenih državah je nastal kot reakcija na prenovljeno idejo gospodinje po drugi svetovni vojni: povojni razcvet poznih štiridesetih let prejšnjega stoletja, obdobje, za katerega je značilna gospodarska rast brez primere, baby boom, življenje v predmestju in ideal popolne poroke. Ženske v tem obdobju niso iskale dela zaradi gospodinjskih opravil, kar je veljalo za njihovo osnovno obveznost. Posledično so bili v hiši pogosto izolirani, ločeni od politike, gospodarstva in zakonodajne priprave. To življenje so nazorno ponazorili takratni mediji; na primer televizijske oddaje, kot sta *Father Knows Best* in *Leave it to Beaver*, ki idealizira življenje gospodinje.

Nekateri pomembni dogodki so postavili temelje za drugi val. V štiridesetih letih prejšnjega stoletja je francoska pisateljica Simone de Beauvoir postavila pod vprašaj dejstvo, da se ženske v patriarhalni družbi dojemajo kot "druge". V svoji knjigi *The Other Sex* iz leta 1949 je zaključila, da je bila moško usmerjena ideologija sprejeta kot norma in jo udejanjal nenehni razvoj mitov in da dejstvo, da so ženske lahko zanosile, dojile in imele menstruacijo, ne more biti veljaven razlog ali razlaga, da se obravnava kot »drugi spol«. (ja sam mačka; feminizam drugog vala, 2020)

Uprava za hrano in zdravila je leta 1960 odobrila peroralno kontracepcijsko tableto, ki je postala na voljo leta 1961. To je močno olajšalo ženske.

Administracija predsednika Kennedyja je pravice žensk postavila za ključno vprašanje in imenovala ženske (kot Esther Peterson) na številne visoke položaje v njegovi administraciji. Kennedy je ustanovil tudi predsedniško komisijo za položaj žensk, ki ji je predsedovala Eleanor Roosevelt, ki so jo sestavljali uradniki kabineta, senatorji, poslovneži, psihologi, sociologi, profesorji, aktivisti in javni uradniki. Poročilo priporoča, da se neenakost spremeni z zagotavljanjem plačanega porodniškega dopusta, večjim dostopom do izobraževanja in pomoči pri varstvu otrok. (Wikipeda. Feminism, 2022)

Drugi val feminističnega gibanja zaznamuje tudi nastanek ženskih študij. Leta 1970 je bila državna univerza San Diego prva univerza v Združenih državah, ki je ponudila izbor ženskih študij. Močno se je pa gibanje zavzelo tudi proti fizičnemu nasilju in spolnemu nadlegovanju tako doma kot na delovnem mestu. Ženske so bile pogosto zlorabljene zaradi vsakodnevnih frustracij v življenju svojih mož, in že leta 1975 sta bila zloraba in posilstva družbeno sprejemljiva in zakonita, saj so ženske veljale za lastnino svojih mož. Zaradi aktivistk drugega vala feminističnega gibanja in lokalnih organov pregona, s katerimi so sodelovale, je bilo do leta 1982 ustanovljenih tristo zavetišč in osemindeset državnih koalicij za zagotavljanje zaščite in storitev ženskam, ki so jih moški zlorabili v svojih življenja.

V zgodnjih osemdesetih letih je bilo večinoma jasno, da so ženske izpolnile svoje cilje in uspele spremeniti odnos družbe do vlog spolov z razveljavitvijo zakonov o zatiranju na podlagi spola. (ja sam mačka; feminizam drugog vala, 2020)

2.2.4. TRETJI VAL

Tretji val feminizma je nastal tako kot reakcija na neuspehe prejšnje generacije, kot tudi kot odraz vrzeli v njihovih zmagah. S poudarkom na interseksionalnosti, zlasti ko gre za queer ženske in ženske drugih barv kože, tretji val kljubuje esencializmu, skuša uničiti vse binarne, a gre tudi dlje od drugega vala v prizadevanjih za odpravo ne samo javnega seksizma, ampak tudi stereotipi in predstavljanje ženske, ki škodijo njim in njihovi sposobnosti, da so popolne osebe. Tretji val je zelo multidisciplinaren, z elementi iz fenomenov, kot so moč deklet, nemirov grrrl, postmodernizem,

transnacionalizem, postkolonializem, kiberfeminizem, ekofeminizem, trans, queer, rasna politika in filozofija, in je prvi od štirih valov, ki so sprejeli za svoje načelo. spolna pozitivnost. Pravice in programi, ki so jih pridobile feministke drugega vala, so služile kot temelj za tretji val. Ti vključujejo enak dostop do izobraževanja, javno razpravo o zlorabi in posilstvu žensk, dostop do kontracepcije in drugih reproduktivnih storitev (vključno z legalizacijo splava), oblikovanje in izvajanje politike spolnega nadlegovanja na delovnem mestu, ustanovitev zavetišč za zlorabo otrok, varstvo otrok storitve, financiranje izobraževanja za mlade ženske in ženskih študij. (Ja sam mačka; feminizam tretčeg vala; 2020)

Pojav riot grrrl, feministične punk subkulture, v zgodnjih devetdesetih letih prejšnjega stoletja v Olympiji v Washingtonu je zaznamoval začetek tretjega vala feminizma. Gibanje se je osredotočilo na zorni kot mladostnika. Z uporabo punk rocka je gibanje ustvarilo umetnost, ki govori o posilstvu, patriarhatu, spolnosti in opolnomočenju žensk. Začel je novo poglavje ter podpiral in organiziral ženske v glasbi. Riot grrrl zavzema protikorporativno stališče do samozadostnosti in samozavesti. Njegov poudarek na univerzalni ženski identiteti in separatizmu se je pogosto zdel bližje feminizmu drugega vala. Kultura Riot grrrl je ljudem dala prostor za spremembe na makro, mezo in mikro lestvici. Riot Grrrl je spodbujal ženske, naj se posamično opolnomočijo, pa tudi, da se vključijo v več krajev odpora. Na makro ravni se Riot Grrrls upira dominantnim konstrukcijam ženskosti v družbi. Na mezo ravni se upirajo spolnim vlogam v punku. Na mikro ravni spreminjajo spolne konstrukcije v svojih družinah in med vrstniki. (Wikipedia. Feminism, 2022)

Leto 1992 se je imenovalo "leto ženske". Štiri ženske so vstopile v senat Združenih držav Amerike in se pridružile dvema, ki sta že sedeli tam. Naslednje leto je na posebnih volitvah zmagala ena ženska, Kay Bailey Hutchison, s čimer se je število povečalo na sedem. Devetdeseta leta so prinesla prvo žensko generalno tožilko (Janet Reno) in državno sekretarko (Madeleine Albright), pa tudi drugo ženo vrhovnega sodišča Ruth Bader Ginsburg in prvo prvo damo ZDA Hillary Clinton.

Verjetno največji izziv za feminizem tretjega vala je bil, da so bili dosežki feminizma drugega vala samoumevni, pomen feminizma pa ni bil razumljen. (ja sam mačka; feminizam tretčeg vala, 2020)

V bistvu je bila trditev, da je bila enakost spolov dosežena že v prvih dveh valovih, nadaljnji poskusi zavzemanja za pravice žensk pa so bili nepomembni in nepotrebni. To vprašanje se je pokazalo v vročih razpravah o tem, ali je aPrmatic Action ustvaril enakost spolov ali je kaznoval bele moške srednjega razreda zaradi biološke zgodovine, ki so jo podedovali. Feminizem tretjega vala se je zato osredotočil na ozaveščanje.

Nasilje nad ženskami, vključno s posilstvom, nasiljem v družini in spolnim nadlegovanjem, je postalo osrednje vprašanje. Organizacije, kot je V-Day, so bile ustanovljene, da bi ustavile nasilje na podlagi spola, in umetniški izrazi, kot so Vaginini monologi, so spodbudili zavest. Feministke tretjega vala so želele preoblikovati tradicionalne predstave o spolnosti in sprejeti raziskave v občutke žensk do spolnosti. (Wikipedia. Feminism, 2022)

2.2.5. ČETRTI VAL

Čeprav se nekateri ne strinjajo, mnogi trdijo, da se je četrti val feminizma začel okoli leta 2012, s poudarkom na spolnem nadlegovanju, sramotanju telesa in kulturi posilstva, med drugim. Ključna sestavina je bila uporaba družbenih medijev za poudarjanje in obravnavanje teh pomislekov. Novi val je nastal med številnimi odmevnimi incidenti. Decembra 2012 je bila mlada ženska v Indiji brutalno skupinsko posiljena in nato umrla, kar je sprožilo lokalne proteste in mednarodno ogorčenje. Temu je dve leti pozneje sledila kampanja Gamergate, manifestacija tako imenovanega "gibanja za pravice moških", ki izvira iz spletnega mesta 4chan. GamerGate je navidezno poskušal promovirati etiko v novinarstvu videoiger, v resnici pa je šlo za kampanjo nadlegovanja proti »bojevnikom socialne pravičnosti«. Slednje so bile pogosto ženske, ki so nasprotovale ženskim stereotipom v video igrah in so bile nato preplavljene z grožnjami s smrtjo in grožnjami s posilstvom.

V tem ozadju je prišlo do poraza Donalda Trumpa nad Hillary Clinton na ameriških predsedniških volitvah leta 2016. Trump je podal številne vnetljive pripombe o ženskah, dan po volitvah pa je babica na Facebooku predlagala pohod na Washington DC. Predlog je hitro pridobil moč in postal poziv k družbenim spremembam, zlasti v zvezi z enakostjo spolov. Poznan kot Ženski pohod, je vključeval demonstracije po Združenih državah in po svetu. Protesti so potekali 21. januarja 2017, dan po Trumpovi inavguraciji, različnih dogodkov v Združenih državah pa se je udeležilo kar 4,6 milijona ljudi, s čimer je bil Ženski pohod morda največja enodnevna demonstracija v zgodovini te države.

Verjetno še pomembnejše je bilo gibanje Me Too, ki se je začelo leta 2006 v Združenih državah Amerike za pomoč žrtvam spolnega nasilja, zlasti temnobelim ženskam. Kampanja je pridobila široko pozornost od leta 2017, potem ko je bilo razkrito, da je filmski mogotec Harvey Weinstein več let nekaznovano spolno nadlegoval in napadal ženske v filmski industriji. Žrtve spolnega nadlegovanja ali napada po vsem svetu – in vseh etničnih skupin – so začele deliti svoje izkušnje na družbenih omrežjih z uporabo oznake #MeToo. Gibanje je v prihodnjih mesecih raslo, da bi obsodilo na desetine močnih mož v politiki, poslu, zabavi in medijih. (Oliver; Britannica, 2022)

V tem času se je v Hollywoodu pripravila še ena kampanja, ki naj bi prispevala k širokemu porastu ženskega aktivizma. Kot odgovor na pismo podpore 700.000 kmečkih delavk se je TIME'S UP javno predstavil 1. januarja 2018 z lastnim odprtim pismom, ki ga je podpisalo več kot 300 žensk v zabavni industriji. To pismo, objavljeno v New York Timesu, se je zahvalilo kmečkim delavcem in napovedalo, da bodo uporabili svojo mrežo in platforme za zagovarjanje preživelih nadlegovanja in krivice. Ženske TIME'S Up so dejale, "dovolj je dovolj," in ustvarile gibanje, ki "vztraja pri svetu, kjer je delo varno, pošteno in dostojanstveno za ženske vseh vrst." TIME'S UP je sprožil tudi več pobud za zagotavljanje enakosti spolov in varnosti na delovnem mestu v različnih panogah. Sklad za pravno obrambo TIME'S UP™ je bil ustanovljen, da bi preživelim, zlasti barvnim ženskam in ženskam z nizkimi dohodki, pomagal pri povezovanju z odvetniki in viri. Ta mreža ima več kot 800 odvetnikov, ki se borijo za ženske. Poleg tega je bil TIME'S UP Now ustanovljen za preprečevanje prihodnjih dejanj nadlegovanja in diskriminacije. V prizadevanju za ozaveščanje o tem vzroku so številni udeleženci 75. podelitve zlatih globusov nosili črno z #MeToo in žeblički TIME'S UP, da bi podprli gibanje. Nekaj aktivistk, med njimi Tarana Burke in Mónica Ramírez (predsednica upravnega odbora Alianza Nacional de Campesinas), je bilo povabljenih kot gostje različnih igralk. Sledile so številne druge podelitve nagrad, vključno s podelitvijo grammyjev 2018 in filmskih nagrad BAFTA 2018 v Londonu.

Priljubljena oznaka #YesAllWomen po streljanju na UC Santa Barbara je bila kampanja četrtega vala, prav tako, je bil trendni hashtag #StandWithWendy, ko je Wendy Davis razkrila teksaški zakon o splavu. Verjetno so SlutWalks, ki se je začel leta 2011 – v protest proti ideji, da je način za preprečevanje posilstva, da ženske »nehajo oblačiti kot kurbe« – kampanje četrtega vala. (Lee; womenshistory.com, 2021)

Medtem ko so ženske napredovale v politiki, so tudi družbena omrežja in medijske platforme začele eksponentno rasti. Eno najzgodnejših priznanih družbenih omrežij je bilo spletno mesto SixDegrees.com, ki se je začelo izvajati leta 1997. Na žalost je bil njihov uspeh kratkotrajen in podjetje se je zaprlo leta 2001. Po zaprtju SixDegrees so aplikacije za družbena omrežja doživele »zlato dobo« izum. Naslednje uspešno omrežje je bila družabna in igralna platforma, imenovana Friendster, ki se je začela izvajati leta 2002. Leto pozneje je LinkedIn uvedel in razširil priložnost za povezovanje in komunikacijo z ljudmi izven vašega bližnjega območja. V tej "zlati dobi" so se še naprej pojavljale nove aplikacije za družbene medije, vključno z Myspace leta 2003, Facebookom leta 2004 in Twitterjem leta 2006. (Oliver; Britannica, 2022)

V tem obdobju tehnološke rasti in širitve so imeli aktivisti zdaj na voljo več orodij za promocijo svojih razlogov. Več zagovorniških skupin je razvilo kampanje z uporabo hashtagov (#) za ozaveščanje in pridobivanje podpore skupnosti. Te kratke fraze so hitro postale trendovske teme na spletnih straneh družbenih medijev in so strateško širile besedo o različnih vprašanjih. Priljubljeni

hashtagi, kot so #BringBackOurGirls, #BlackLivesMatter in #YesAllWomen, so opozorili na pereče zadeve socialne pravičnosti in reform. Celo hashtagi, kot je #icebucketchallenge, so pritegnili pozornost milijonov ljudi, da bi povečali ozaveščenost in denar za raziskave ALS (amiotrofične lateralne skleroze). Drug priljubljen hashtag, ki se je pojavil, je bila #MeToo, kampanja zagovorništva žensk, ki jo je leta 2007 ustanovila Tarana Burke.

Medtem ko so feministke četrtega vala raziskovale nove načine za promocijo pravic žensk, so se še naprej organizirale na bolj »tradicionalne« načine. Že pred škandali leta 2017 so ženske po vsej državi že aktivno marširale proti spolnemu napadu. Januarja 2017 je Ženski pohod na Washington privabil približno 1.500.000 protestnikov po inavguraciji predsednika Donalda Trumpa. Ta pohod je postal največji enodnevni protest v zgodovini ZDA, po vsej državi so se hkrati odvijali ženski pohodi. Skupno je bilo med 3,3 in 4,6 milijona protestnikov, ki so se zavzemali za pravice žensk in različna vprašanja socialne pravičnosti, vključno z rasno enakostjo, reformo priseljevanja, reproduktivnimi pravicami, okoljem in pravicami LGBTQ. Na pohodu sta govorili obe feministki drugega vala Angela Davis in Gloria Steinem. Januarja 2018 so feministične aktivistke črpale iz zagona gibanja »jaz tudi« in TIME'S UP, da bi proslavile obletnico Ženskega pohoda 2017. Čeprav je bila udeležba manjša kot prejšnje leto, je bilo po vsej državi organiziranih več kot 250 pohodov in shodov v spomin na prvi pohod in zagovarjanje več sprememb. (Lee; womenshistory.com; 2021)

2. 3. FEMINIZEM DANES

Feminizem danes na splošno opogumlja ženske z obljubo, da jim bo na vseh področjih življenja omogočil enake možnosti z odstranjevanjem zakonskih in socialnih ovir, ki vplivajo na spol (metropolitan, 2022). V zadnjih letih se feminizem večkrat sreča z bojem za pravice pripadnikov LGBTQ+ skupnosti. Ko v današnjih časih govorimo o feministkah govorimo predvsem o predstavnicah vseh etičnih in rasnih ozadij, socialnih in ekonomskih slojev, spolnih ter verskih usmerjenosti in zmožnosti. Teme, s katerimi so se ukvarjala neofeministična gibanja, so bile vprašanje splava, sledilo je obravnavanje posilstva. Pri tem so borke za ženske pravice utrle pot metodi osebnega pričevanja in lastne izkušnje v iskanju resnice in skrite zgodovine. Gibanje je na glas spregovorilo tudi o spolnem nadlegovanju, pretepanju in spolnem nadlegovanju otrok ter je zaslužno za večanje družbene občutljivosti in ozaveščanje javnosti o temah, ki so prej spadale v strogo zasebno področje (Cosmopolitan, 2022).

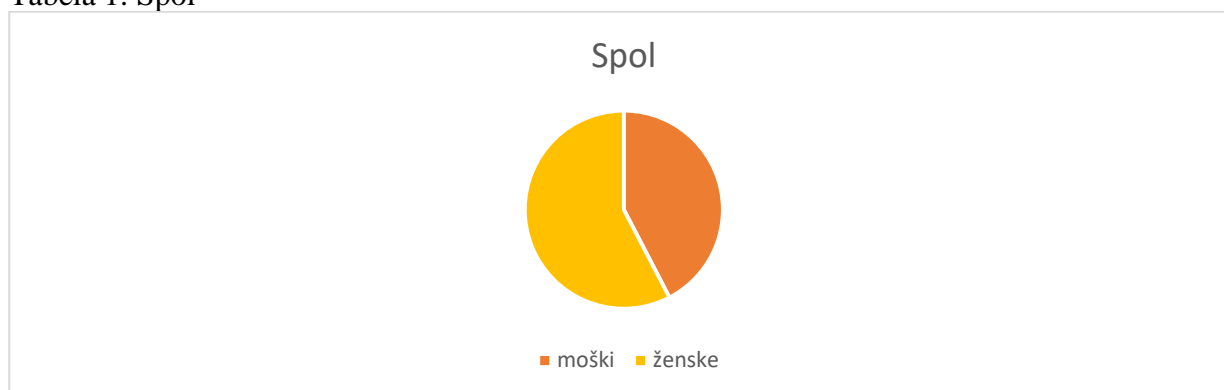
3. EMPIRIČNI DEL

Kot način raziskovanja smo si izbrale anketo, ki smo jo izvedle med dijaki na Gimnaziji Šentvid. V vsakem letniku smo izbrale dva razreda in jim med 14. 2. in 18. 2. 2022 podale anketo, ki so jo med časom pouka rešili. Anketa je bila sestavljena iz 12 vprašanj od tega so bila 4 odprtega tipa, pri ostalih pa so bili odgovori že podani dijaki so morali svoj odgovor samo obkrožiti. Anketirale smo več kot 140 dijakov, vendar je bilo od teh tudi kar nekaj neveljavnih, zato je na koncu prišlo do 118 veljavnih anket, kar tudi ni tako slaba številka.

Anketne vprašalnike smo pregledale in podatke vnesle v program Excel. Tam smo jih tudi obdelale in iz njih uredile grafe.

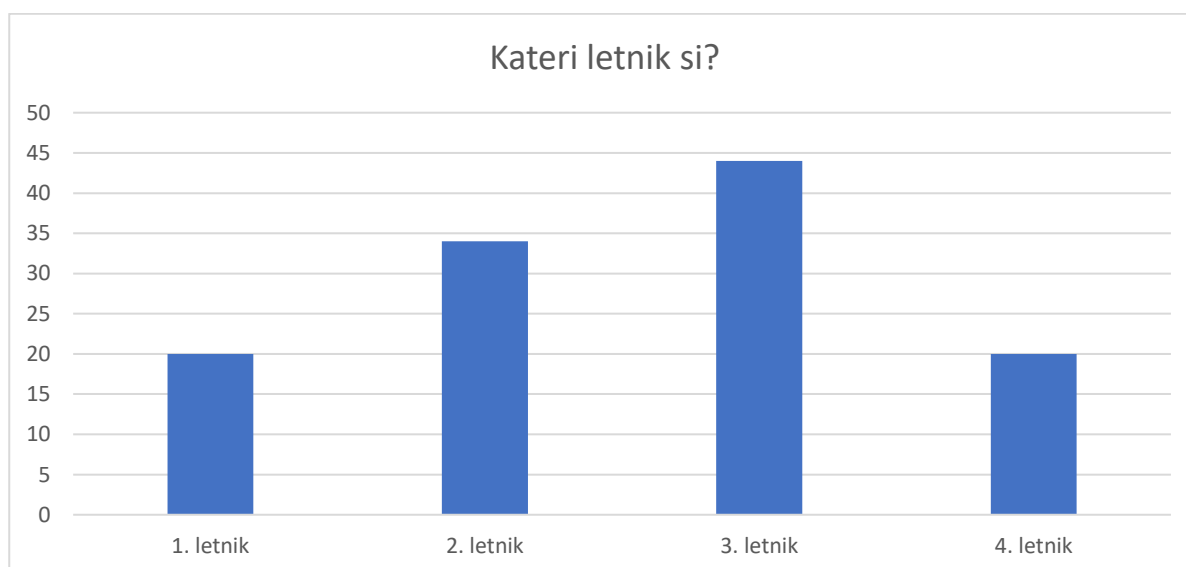
3.1. ANALIZA ANKETE

Tabela 1: Spol

Vse skupaj je bilo veljavnih anket 118, od tega jih je 68 rešilo žensk, 50 pa moških. Toliko manj je bilo moških, ker je bilo veliko njihovih anket neveljavnih saj naloge niso vzeli resno.

Tabela 2: Letnik

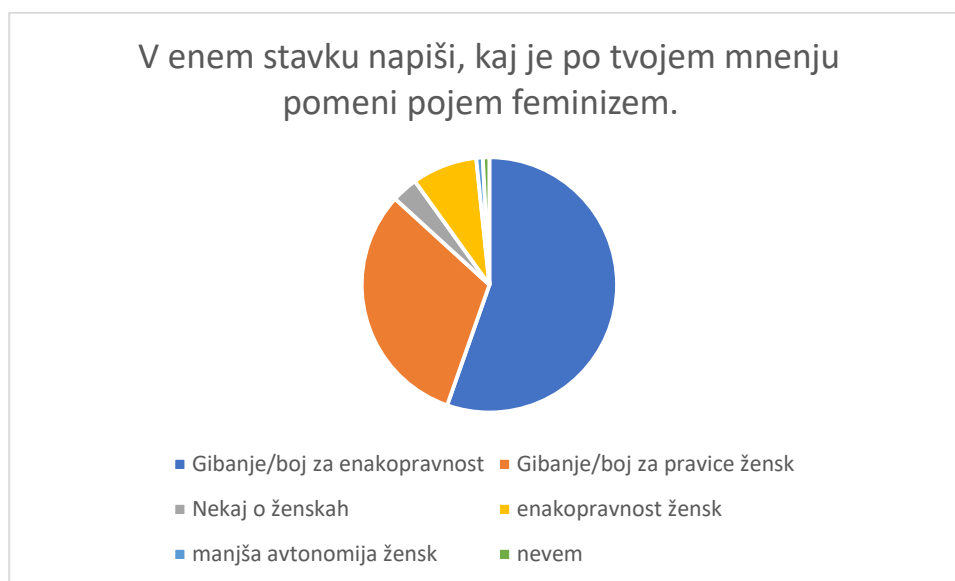
V prvem in četrtem letniku smo anketirale manj dijakov, saj smo anketirale športna razreda, kjer je dijakov manj. V 1. in 4. je bilo veljavnih anket 20 v vsakem razredu. V drugem in tretjem letniku je anketirancev več, zato je bilo tudi veljavnih anket več. V 2. letniku je bilo veljavnih anket 34, v 3. pa 44. Presenetilo nas je koliko neveljavnih anket smo imele, največ jih je bilo med dijaki 1. letnikov saj menimo, da naloge niso vzeli tako resno. Neveljavnih je bila skoraj polovica od vseh.

Tabela 3: Kaj je feminizem?

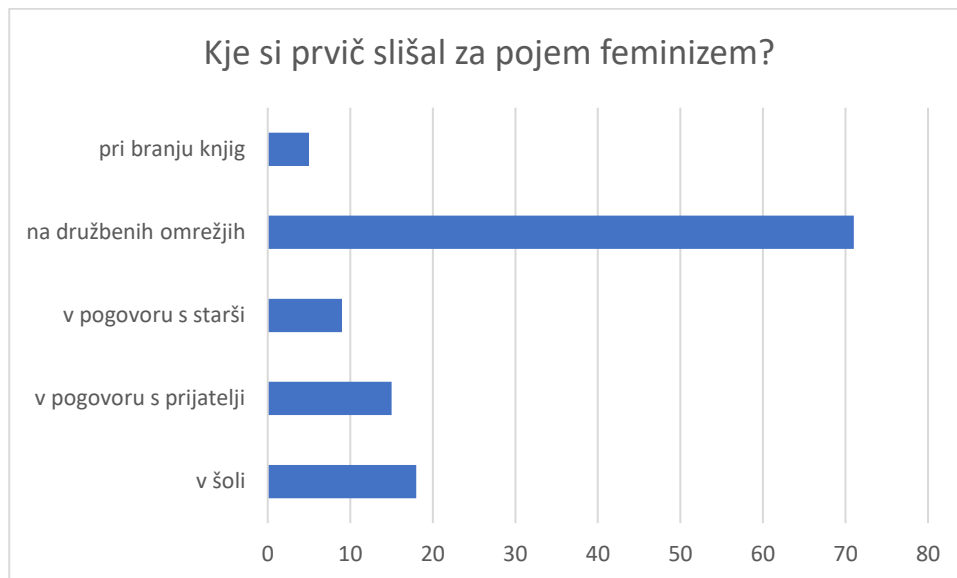
Pri tem vprašanju nas je zanimalo koliko dijakov sploh pozna pojem feminizem. 79 (67%) dijakov je odgovorilo z da, 7 (6%) z ne in 32 (27%) s približno. Presenetilo nas je, da koliko dijakov pozna ta pojem, čeprav jih veliko ni znalo napisati v enem stavku kaj pomeni pojem feminizem. Kar dve tretjini dijakov sta odgovorila z da. Tretjina dijakov, ki ni odgovorila z da se je večinoma odločila za približno. Le 7 dijakov pojma ni poznalo. Rezultat tega vprašanja se nam zdi pozitiven, saj večina dijakov pozna feminizem. Zdi se nam pomembno, da mladi poznajo feminizem in položaj žensk v današnjem času. Skrbi pa nas, da si nekateri feminizem razlagajo tudi narobe.

Tabela 4: Pojasni pojem feminizem

Četrto vprašanje se je navezovalo na tretje vprašanje. Pri tem vprašanju je veliko dijakov napisalo dva ali več odgovorov. Več kot polovica dijakov (55%) meni, da je feminizem gibanje oziroma boj za enakopravnost med spoloma. 31% dijakov meni, da je feminizem gibanje oziroma boj za pravice žensk. Pri tem vprašanju smo dijakom dale možnost, da napišejo svoje mnenje. Le en dijak ni vedel kaj pomeni. Zdi se nam, da se je pri tem vprašanju pokazalo koliko dijaki v resnici vedo o feminizmu. Izkazalo se je, da skoraj vsi dijaki približno vedo kaj feminizem je. Nekateri so pisali veliko odgovorov, nekateri malo manj. Opazile pa smo pri analizi podatkov, da so dijaki pisali veliko bolj skromne odgovore kot dijakinje. Pokazalo se je, da dijakinje res vedo več od dijakov (potrditev 4. hipoteze).

Tabela 5: Kje si slišal za pojem feminizem

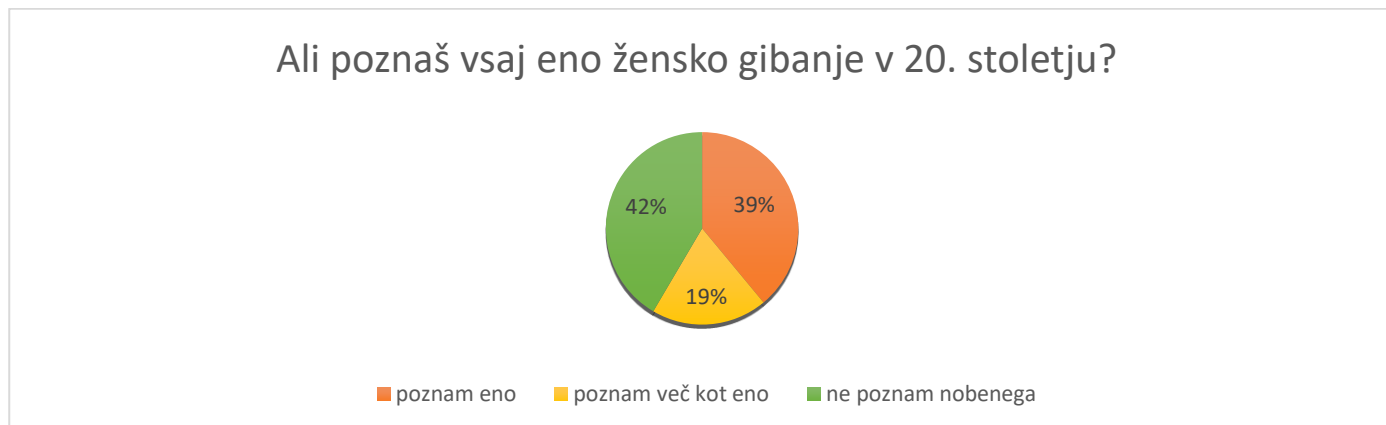
Zaradi tega vprašanja smo imele veliko neveljavnih anket, saj je veliko dijakov dodalo odgovor z nobenim. Največ dijakov (60%) je še vseeno slišalo za pojem feminizem na družabnih omrežjih. Rezultati tega vprašanja so nam pokazali, da se med dijaki ogromno informacij kroži na družabnih omrežjih. Seveda ima veliko dijakov, ki so slišali za feminizem na svetovnem spletu, različno razlago o feminizmu, kar pomeni, da je na spletu tudi veliko različnih informacij. Nekaj jih je o pojmu slišalo tudi pri pogovoru s prijatelji in v šoli. Najmanj jih je za feminizem slišalo pri branju knjig in v pogovoru s starši, kar nas tudi ni preveč presenetilo.

Tabela 6: Ali meniš, da so moški in ženske enakopravne v današnjem svetu?

S tem vprašanjem smo želele poizvedeti kaj si dijaki mislijo o položaju žensk v današnjem svetu. Tretjina dijakov meni da so ženske bolj enakopravne zdaj kot so bile v preteklosti. Glede na naše raziskave se nam je zdel ta odgovor še najbolj realen, saj so imele ženske včasih manj pravic kot jih imajo zdaj. Še vseeno pa danes ženske še nismo enakopravne moškim v vseh pogledih. 25% dijakov meni, da so ženske enakopravne moškim, 8% pa meni, da niso.

Tabela 7: Poznavanje ženskih gibanj 20. stoletja

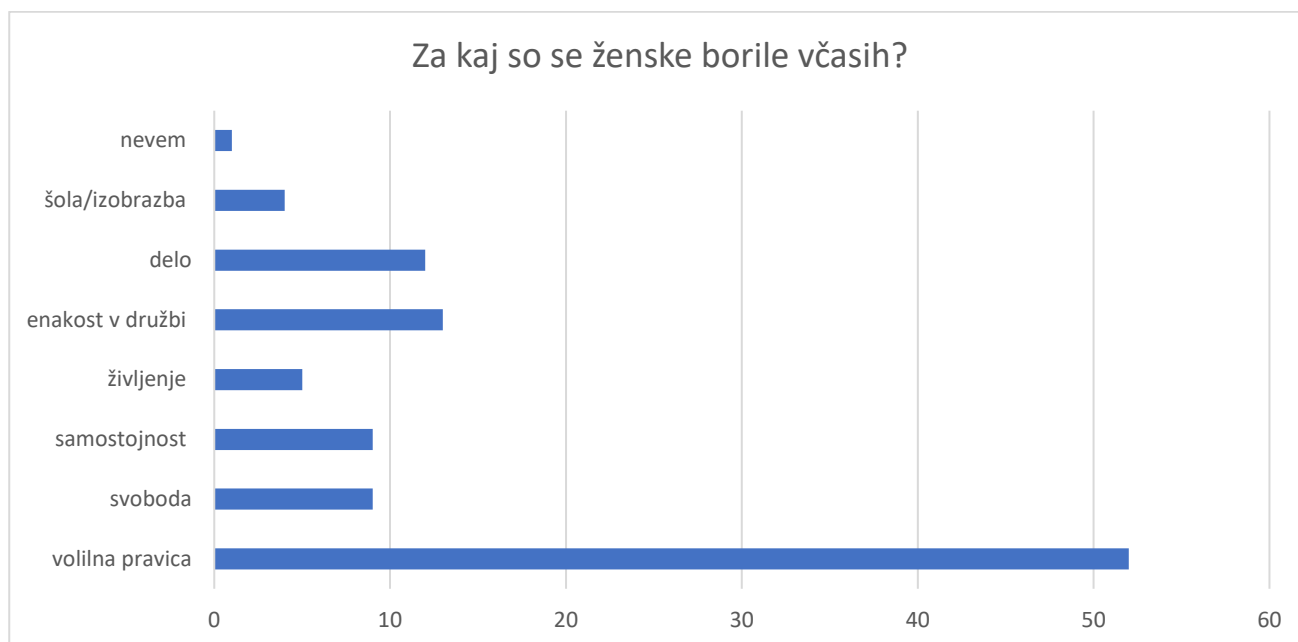
Pri tem vprašanju nas je zanimalo, če dijaki poznajo gibanja žensk v 20. stoletju. Približno enako število dijakov pozna eno ali nobeno gibanje. Predvidevamo, da je temu tako, ker čeprav pojem feminizem poznajo, se ne poglobljajo v dobesedni potek gibanj. Dijaki, ki poznajo več kot eno gibanje pa so bile večinoma ženske, kar je po našem mnenju logično. Naša 3. hipoteza je potrjena.

Tabela 8: Ali meniš, da se ženske borijo za iste pravice, kot so se včasih?

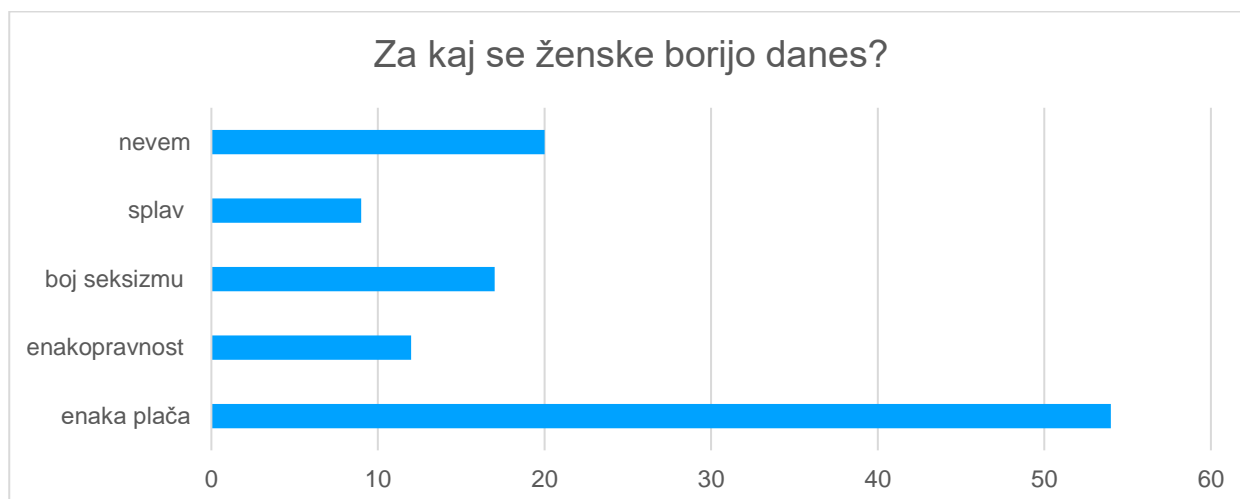
Želele smo izvedeti, če dijaki menijo, da se ženske borijo za iste pravice kot včasih. Večino jih meni da se ne, kar je po našem mnenju pričakovano, saj dijaki vedo, da se je položaj žensk skozi čas spreminjal, ker so to slišali, tako kot me, v šoli. 14% je izbralo odgovor da.

Tabela 9: Za kaj so se ženske borile včasih

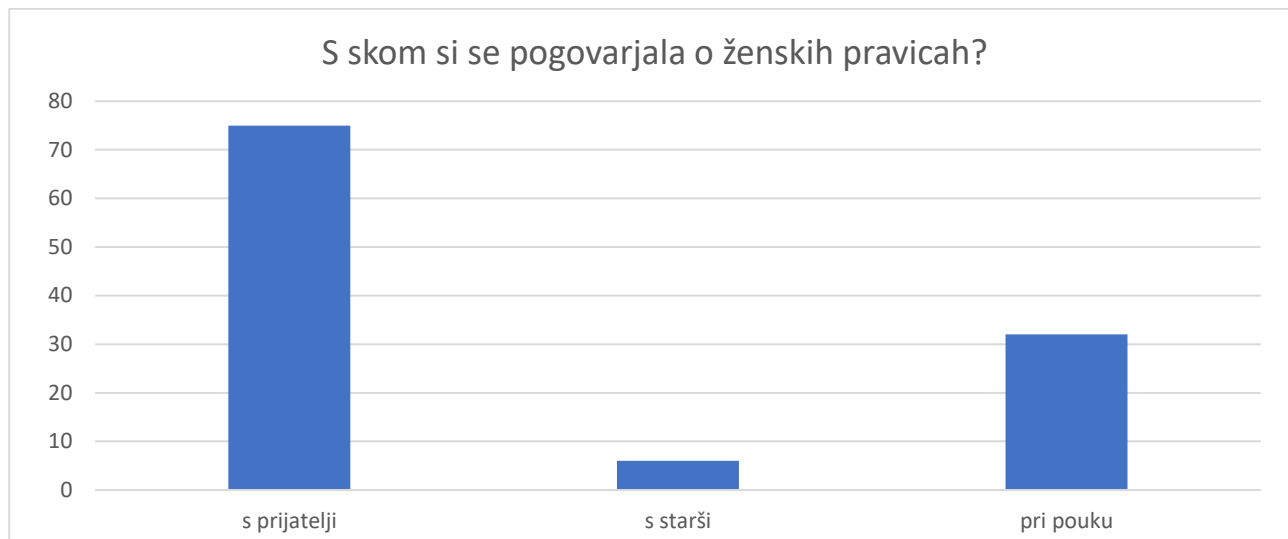
Gre za vprašanje odprtega tipa. Odgovore dijakov smo razporedile med 8 najpogostejših odgovorov. Največ dijakov ve, da so se ženske borile za volilno pravico, kar 52. Menimo, da vedo za volilno pravico, zaradi tega, ker je ta ena od temeljnih pravic za katero so se borile. Veliko jih je odgovorilo tudi, da so se borile za svobodo, samostojnost, enakost v družbi in za enakopravnost na delovnih mestih (niso želele biti doma), te odgovore predvidevamo, da so dali glede na to, da so vedeli, da včasih žensk sploh niso jemali resno in jih niso spoštovali. Malo pa jih ni vedelo, kar smo tudi pričakovale, kajti nekatere to ne zanima toliko oziroma se nam zdi, da so v bistvu pozabili.

Tabela 10: Za kaj se ženske borijo danes

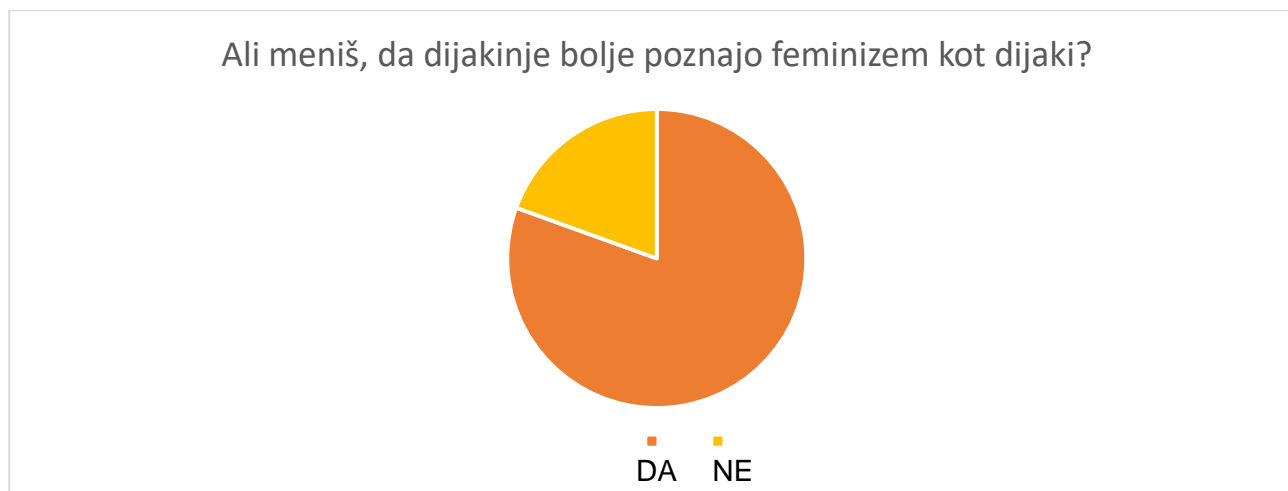
Gre za vprašanje odprtega tipa. Odgovore dijakov smo razporedile med 5 najpogostejših odgovorov. Potem ko smo jih vprašali za kaj mislijo, da so se ženske borile včasih nas je zanimalo, za kaj mislijo dijaki, da se ženske borijo dandanes. Največ jih je povedalo, da se borijo za enake plače na enakih delovnih mestih, menimo da je v bolj razvitih državah to že vsaj deloma doseženo, za razliko od manj razvitih držav kjer so ženske še kar manj vredne kot moški. Veliko dijakov tudi ni vedelo zakaj se ženske borijo danes. V primerjavi z prejšnjim grafom je veliko več dijakov vedelo za kaj so se ženske borile včasih, kot pa zakaj se borijo danes. Preostali dijaki vedo še za boj za splav, za boj proti seksizmu, ter boj za enakopravnost.

Tabela 11: S kom se pogovarjaš o ženskih pravicah

Ko smo jih vprašale, s kom se največ pogovarjajo o pravicah žensk, smo pričakovano, dobile odgovor, da se jih največ pogovarja s prijatelji, potem v šoli, najmanj pa s starši. Seveda ne vemo ali so se o pravicah pogovarjali resno ali zgolj v šali. Tisti, ki so izbrali odgovor, da so se pogovarjali pri pouku, menimo, da vedo najboljše o pravicah, saj so najbrž profesorji povedali resnične podatke o pravicah žensk.

Tabela 12: Ali meniš, da dijakinje bolje poznajo feminizem kot dijaki

Želele smo izvedeti tudi mnenje na razliko v poznavanju feminizma med dijakinjami in dijaki. 81% dijakov meni, da dijakinje bolj poznajo feminizem kot dijaki. Ostali so odgovorili nasprotno. Tudi me menimo, da dijakinje bolje poznajo feminizem, to lahko sklepamo že na razliki pri odgovorih v anketi med dijakinjami in dijaki. Večino odgovorov »ne vem« so zapisali dijaki moškega spola. K tem vprašanju smo dodale tudi utemeljitev odgovora. Najbolj pogosti odgovori so bili: »Ker so ženske.«, »Ker se jih ta tema bolj dotika«, »ker so o tem bolj ozaveščene«. Največ jih je napisalo »Ker so ženske.«, to je napisalo kar 53% dijakov. Večinoma so bili pri odgovorih zelo enotni. To je bilo eno izmed vprašanj, kjer smo dobile najbolj jasne odgovore.

4. ZAKLJUČEK

Naša prva hipoteza je bila, da se je delo skozi čas delilo po spolih. To hipotezo smo potrdile na podlagi naše raziskave pri teoretičnem delu. Delo se ni delilo le v Egiptu, kjer so bile ženske bolj enakopravne. Ni jim bila določena vloga mater in gospodinj, ampak so lahko opravljale tudi poklice kot so pisar, ... Še vseeno ženske niso opravljale težjih del, ki so zahtevala fizično moč moških.

Drugod po svetu, se je delo vedno delilo po spolu. Še danes je v nekaterih delih sveta tako. Predvsem v manj razvitih državah. V bolj razvitih državah so tudi ženske lahko na najvišjih položajih. Še kar pa nimajo na vseh področjih istih možnosti kot moški.

Naša druga hipoteza je bila, da smo ženske danes v teoriji enakopravne, v praksi pa ne. To teorijo smo prav tako potrdile. V anketi je večino dijakov menilo, da so ženske danes bolj enakopravne kot so bile včasih ne pa še povsem. Tako menimo tudi me tri.

Naša tretja hipoteza je bila, da polovica dijakov pozna vsaj eno žensko gibanje v 20. stol. Tudi to hipotezo smo potrdile na podlagi anketnih rezultatov. 69 dijakov pozna vsaj eno žensko gibanje, od tega jih 46 pozna eno gibanje, 23 pa več kot eno. Le 49 dijakov ne pozna nobenega gibanja.

Naša četrta hipoteza je bila, da dijakinje vedo več o feminizmu kot dijaki. To hipotezo smo tudi potrdile na podlagi rezultatov ankete. 95 dijakov meni, da ženske vejo več o feminizmu. Le 23 dijakov misli nasprotno. Ta odgovor so dijaki v večini utemeljili z stavkom "ker so ženske". Prav tako so dijakinje na anketah povsod vedele kaj napisati ter pisale so daljše odgovore kot dijaki. Dijaki so v večini pisali krajše in bolj skromne odgovore. Nekateri so pisali tudi neprimerne seksistične izjave.

Naša peta hipoteza je bila, da se ženske danes borijo za drugačne stvari kot v preteklosti. Prav tako smo potrdile tudi to hipotezo na podlagi ankete, ter tudi na podlagi teoretičnega dela. V anketi so rezultati pokazali, da 102 dijakov meni, da se ženske danes ne borijo za iste pravice kot včasih. Le 16 jih meni drugače.

Pozitivno smo vzele to, da smo vse hipoteze potrdile. Po našem mnenju bi morale v anketi pri petem vprašanju dodati možnost, da se o feminizmu ne pogovarjaš z nobenim. Zaradi tega vprašanja smo imele veliko anket neveljavnih, ker so dijaki sami dodajali možnost z nobenim, oziroma niso obkrožili ničesar. Glede na vse se nam je zdelo, da smo temo dobro raziskale, ter dobro analizirale anketne rezultate. Same smo med raziskovanjem izvedele veliko o feminizmu in se veliko naučile o položaju žensk.

5. VIRI IN LITERATURA

1. Učbenik Zgodovina 1, Vilma Brodnik, Robert Jernejčič, Srečko Zgaga, Ljubljana 2010
2. Raziskovalna naloga: Mirjana Petrovič, Družbene vloge ženske in moškega, Celje 2008
3. Diplomsko delo: Karmen Vehovar, Oris vloge in položaja žensk Starega Egipta, Maribor 2010
4. Raziskovalna naloga: Flavija Bornšek, Idealne podobe ženske skozi stoletja, Celje 2014
5. Magistrsko delo: Tjaša Jerič, Ženska v Antični Grčiji in Rimu, Maribor 2015
6. Diplomsko delo: Tjaša Banko, Pravni položaj žensk v Grški antiki, Maribor 2016
7. Magistrsko delo: Tjaša Jerič, Ženska v Antični Grčiji in Rimu, Maribor 2015
8. Diplomsko delo: Anja Zatezalo, Položaj ženske v Antičnem Rimu, Maribor 2008
9. Diplomsko delo: Urša Gantar, Ženske v tradicionalnih moških poklicih ženske v menedžmentu, Ljubljana 2007
10. Raziskovalna naloga: Mirjana Petrovič, Družbene vloge ženske in moškega, Celje 2008
11. Diplomsko delo: Ana Nimac, Srednjeveške gospe na dvoru, Ptuj 2015
12. Spatacus-education. Marriage. URL: <https://spartacus-educational.com/Wmarriage.htm> (Citirano: 15. 1. 2022)
13. Role od Women in 21st Centuri. URL: https://www.researchgate.net/publication/272786759_Role_of_Women_in_21_st_Century (Citirano: 22. 12. 2021)
14. Women Education in 21st Century. URL: https://books.google.si/books/about/Women_Education_in_21st_Century.html?id=3-LEDwAAQBAJ&redir_esc=y (Citirano: 22. 12. 2022)
15. Gender Equality. URL: <https://21stcenturychallenges.org/gender-equality/> (Citirano: 26. 11. 2021)
16. Woman. Suffrage. URL: <https://www.archives.gov/education/lessons/woman-suffrage> (Citirano: 20. 1. 2022)
17. Cosmopolitan. Nemoč ženske moči. URL: <https://cosmopolitan.metropolitan.si/samo-zate/nemoc-zenske-moci/> (Citirano: 20. 1. 2022)
18. Metropolitan. Feminizem v rokah ekstremistk. URL: <https://www.metropolitan.si/odnosi-in-psihologija/feminizem-v-rokah-ekstremistk-za-vse-so-krivi-moski-pise-petra-windschnurer/> (Citirano: 15. 1. 2022)

6. KAZALO TABEL

Tabela 1: Spol	17
Tabela 2: Letnik	17
Tabela 3: Kaj je feminizem?	18
Tabela 4: Pojasni pojem feminizem	18
Tabela 5: Kje si slišal za pojem feminizem	19
Tabela 6: Ali meniš, da so moški in ženske enakopravne v današnjem svetu?	19
Tabela 7: Poznavanje ženskih gibanj 20. stoletja	20
Tabela 8: Ali meniš, da se ženske borijo za iste pravice, kot so se včasih?.....	20
Tabela 9: Za kaj so se ženske borile včasih	21
Tabela 10: Za kaj se ženske borijo danes.....	21
Tabela 11: S kom se pogovarjaš o ženskih pravicah	22
Tabela 12: Ali meniš, da dijakinje bolje poznajo feminizem kot dijaki	22

7. PRILOGE

PRILOGA 1: Anketni vprašalnik

ANKETA O POZNAVANJU FEMINIZMA

Raziskovalna naloga

Pozdravljen/a!

Smo dijakinje 1.d in letos se ukvarjamo z raziskovalno nalogo o poznavanju feminizma med dijaki. Prosimo te, da si vzameš nekaj minut in rešiš anketo. Anketa je anonimna.

1. Spol:

- A Moški.
- B Ženska.

2. Kateri letnik obiskuješ?

- A 1.
- B 2.
- C 3.
- D 4.

3. Ali veš, kaj je feminizem?

- A Da.
- B Ne.
- C Približno.

4. V enem stavku napiši, kaj je po tvojem mnenju pomeni pojem feminizem.

5. Kje si prvič slišal/a za pojem feminizem?

- A v šoli
- B v pogovoru s prijatelji
- C v pogovoru s starši
- D na družbenih omrežjih/ svetovnem spletu
- E pri branju knjig

6. Ali meniš, da so moški in ženske enakopravni v današnjem svetu?

- A Da
- B Ne
- C Bolj kot v preteklosti, a ne povsem enakopravne

7. Ali poznaš vsaj eno žensko gibanje v 20. stoletju?

- A Poznam eno
- B Poznam več kot eno
- C Ne poznam nobenega

8. Ali misliš, da se danes ženske borijo za iste pravice kot so se včasih?

- A Da.
- B Ne.

9. Napiši za katere pravice so se ženske borile VČASIH.

10. Napiši za katere pravice se borijo ženske DANES.

11. S kom se pogovarjaš/si se pogovarjal/a o ženskih pravicah?

A s prijatelji

B s starši

C pri pouku

12. Ali meniš, da dijakinje bolje poznajo feminizem kot dijaki? Odgovor utemelji.

A Da.

B Ne.

Utemeljitev: _____.

Lepo se ti zahvaljujemo za reševanje ankete.

Lara, Larisa in Vita, 1.D